

Augalų veislių teisinė apsauga

Augalų veislės intelektinės nuosavybės sistemoje

- Augalų veislės yra intelektinės nuosavybės objektas.
- Nepriskiriamos autorių ir gretutinėms teisėms ar klasikinei pramoninei nuosavybei.
- Augalų veislių apsauga taikoma specialia (sui generis) forma.
- Pasirinkta dėl biologinės augalų prigimties.
- Teisė į augalo veislę – selekcininko teisė.
- Tikslai: skatinti selekcinę veiklą, inovacijas ir derinti kūrėjo bei visuomenės interesus.

Tarptautinis teisinis kontekstas: TRIPS ir EPK

- Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS) 27 straipsnis leidžia nepatentuoti augalų ir gyvūnų.
- Numato pareigą nustatyti augalų veislių apsaugą.
- Apsaugos formos: patentai, *sui generis* sistema arba jų derinys.
- Europos patentų konvencija (EPK) draudžia patentuoti augalų ir gyvūnų veisles.
- Biologiniai išvedimo procesai nepatentuojami.
- Išimtis – mikrobiologiniai procesai ir jų produktai.

UPOV – tarptautinė augalų veislių apsaugos sistema

- Tarptautinė naujų augalų veislių apsaugos sąjunga (UPOV).
- Įsteigta 1961 m. Paryžiuje, vadovaujantis Tarptautine naujų augalų veislių apsaugos **konvencija**
- Tikslas: suteikti veiksmingą apsaugą naujoms augalų veislėms, skatinant žemės ūkio ir sodininkystės vystymąsi.
- Būstinė – Ženevoje (Šveicarija).
- Misija – kurti ir vystyti veiksmingą apsaugos sistemą.
- Skatina naujų augalų veislių kūrimą visuomenės naudai.
- Lietuva UPOV narė nuo 2003 metų.

UPOV konvencija

- Priimta 1961 m., peržiūrėta 1972, 1978 ir 1991 m.
- Tikslas – naujų augalų veislių apsauga intelektinės nuosavybės teisėmis.
- Nustato minimalią apsaugos apimtį.
- Numato minimalų apsaugos galiojimo laiką.
- Leidžia atsižvelgti į nacionalinius ir regioninius ypatumus.
- Skatina tarptautinę harmonizaciją ir bendradarbiavimą.

UPOV konvencijoje nustatomos taisyklės

- Apibrėžiamos pagrindinės sąvokos: veislė ir selekcininkas.
- Nustatomos saugomos augalų gentys ir rūšys.
- Įtvirtinamos nacionalinės procedūros ir pirmenybės taisyklės.
- Reglamentuojama apsaugos apimtis.
- Nustatomas apsaugos galiojimo laikas.
- Numatomi apsaugos panaikinimo ir pripažinimo negaliojančia pagrindai.

Europos Sąjungos augalų veislių apsauga

- Tarybos reglamentas (EB) Nr. [2100/94](#).
- Įtvirtinama vieninga ES augalų veislių apsaugos sistema.
- Sistema yra išimtinė ir galioja visoje ES.
- Tai vienintelė pramoninės nuosavybės forma augalų veislėms ES.
- Apsauga turi vienodą teisinį poveikį visoje ES teritorijoje.

Bendrijos augalų veislių tarnyba (CPVO)

- **CPVO** administruoja ES augalų veislių apsaugos sistemą.
- Veikia nuo 1995 metų.
- Būstinė – Prancūzijoje.
- Priima paraiškas augalų veislėms.
- Suteikia selekcininko teises visoje ES.
- Užtikrina teisių galiojimą Europos Sąjungos mastu.

Nacionalinė augalų veislių apsaugos sistema Lietuvoje

- Lietuvos Respublikos augalų veislių apsaugos įstatymas priimtas 2001 m., įsigaliojo 2002 m.
- Suderintas su UPOV konvencija ir ES reglamentu 2100/94.
- Atsakinga institucija – Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.
- Organizuojami išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimai.
- Tvarkomas nacionalinis saugomų veislių sąrašas.

Veislė ir selekcininkas

- **Veislė** – augalų grupė, priklausanti žemiausiam botaniniam taksonui.
- Pasižymi nustatytomis genotipo savybėmis.
- Aiškiai skiriasi bent vienu reikšmingu požymiu.
- Išlieka pastovi dauginant.
- **Selekcininkas** – veislės kūrėjas, atradėjas, darbdavys arba teisių perėmėjas.

Apsaugos sąlygos, apimtis ir galiojimas

- **Apsaugos sąlygos:**
 - naujumas,
 - išskirtinumas,
 - vienodumas,
 - stabilumas.
- Privalomas tinkamas veislės **pavadinimas**.
- Be selekcininko leidimo **draudžiama**: gaminti, dauginti, parduoti, importuoti, eksportuoti.
- Išimtys: asmeniniai poreikiai, moksliniai tyrimai, naujų veislių kūrimas, ūkininko privilegija.
- Apsaugos **galiojimas**:
 - 20–25 metai,
 - iki 30 metų tam tikroms augalų grupėms.
- Galimas apsaugos panaikinimas arba pripažinimas negaliojančia.

Žinios, kurios apsaugo – paverskite savo idėjas turtu

Kviečiame toliau gilinti žinias,
arba susitikti kitose platformose.

www.vpb.gov.lt

Tel. +370 52780290

info@vpb.gov.lt

www.intelektine.akademija.lt

@patentubiuaras

@patentubiuaras

Valstybinis patentų
biuras

@LTSPB

